

LITERATUURLIJST FINTECH

- ACM (2014) *Barrières voor toetreding tot de Nederlandse bancaire retailsector*. Den Haag: Autoriteit Consument & Markt.
- ACM (2015) *Concurrentie op de markt voor MKB financiering*. Den Haag: Autoriteit Consument & Markt.
- ACM (2016) *Portabiliteit van betaalrekeningnummers*. Den Haag: Autoriteit Consument & Markt.
- Akerlof, G.A. (1970) The market for 'lemons': quality uncertainty and the market mechanism. *Quarterly Journal of Economics*, 84(1970), 488–500.
- Armstrong, M. en J. Wright (2007) *Mobile call termination*. Working Paper.
- Betaalvereniging Nederland (2016) *Jaarverslag 2015*, mei 2016.
- Banken.nl (2015a) *Hoe banken reageren op de komst van fintech startups*. 12 maart 2015.
- Banken.nl (2015b) *ABN AMRO: de toekomstige bank is een platform*. 27 oktober 2015.
- Bolt, W. (2013) Pricing, competition and innovation in retail payment systems: a brief overview. *Journal of Financial Markets Infrastructures*, 1(3), 73–90.
- Bolt, W. en H. Schmiedel (2013) Pricing of payment cards, competition, and efficiency: a possible guide for SEPA. *Annals of Finance*, 9(1), 5–25.
- Boot, A.W.A. (2016) Understanding the future of banking: scale & scope economies, and fintech. In: D. Evanoff, A. Demirci-Kunt en G. Kaufman, (red.), *The future of large, internationally active banks*. New Jersey: World Scientific Publishers.
- Butter, F.A.G. den (2012) *Managing transaction costs in the era of globalization*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing.
- Butter, F. den, J. Joustra en N. Boerma (2015) *Koppelzones: lagere transactiekosten door organisatorische innovatie*. Amsterdam: Futuro Uitgevers.
- CFSI (2015) *Banking banana skins – recovery under threat, centre for the study of financial innovation*.
- CPSS (2012) *Innovations in retail payments*. Report of the Working Group on Innovations in Retail Payments. Bank for International Settlements.
- Cruisjes, C.A.B. van der, L. Hernandez en N. Jonker (2015) In love with the debit card but still married to cash. *DNB Working Paper*, 461.
- DNB (2014) *Van kauri tot euro: De geschiedenis van het geld*. Amsterdam: De Nederlandsche Bank.
- DNB (2015a) *Visie op innovaties in het betalingsverkeer en de rol van DNB en het MOB*. Amsterdam: De Nederlandsche Bank.
- DNB (2015b) *Bijlage bij de visie op innovaties in het betalingsverkeer*. Amsterdam: De Nederlandsche Bank.
- DNB (2015c) *DNBulletin: bereikbaarheid geldautomaten blijft goed*. Amsterdam: De Nederlandsche Bank.
- DNB (2016) *Technologische innovatie en de Nederlandse financiële sector: kansen en risico's voor gevestigde instellingen, nieuwkomers en het toezicht*. Amsterdam: De Nederlandsche Bank.
- Europese Commissie (2015a) *Payment Service Directive: Frequently Asked Questions*. Fact Sheet. Brussel, 8 oktober 2015.
- Europese Commissie (2015b) *Payments Services Directive. Official Journal of the European Union*, 23 December 2015.
- Europese Commissie (2016) *Richtlijn 2007/64/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 november 2007 betreffende betalingsdiensten in de interne markt tot wijziging van de Richtlijnen 97/7/EG, 2002/65/EG, 2005/60/EG en 2006/48/EG, en tot intrekking van Richtlijn 97/5/EG*.
- Europese Unie (2015) *Richtlijn (EU) 2015/2366 van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2015 betreffende betalingsdiensten in de interne markt, houdende wijziging van de Richtlijnen 2002/65/EG, 2009/110/EG en 2013/36/EU en Verordening (EU) nr. 1093/2010 en houdende intrekking van Richtlijn 2007/64/EG*.
- Evans, D.S. (2003) The antitrust economics of multi-sided platform markets. *Yale Journal on Regulation*, 20(2), 325–381.
- Furness III, W.H. (1910) *The island of stone money, Uap of the Carolines*. Philadelphia: J.B. Lippincott Company.
- Gonggrijp, S., M. Geerling en P. Mallekoote (2013) Successful introduction of new payment methods through 'co-opetition'. *Journal of Payments Strategy and Systems*, 7(2), 136–149.
- Greenbaum, S., A. Thakor en A.W.A. Boot (2016) *Contemporary financial interme-*

- diation*. San Diego: Academic Press.
- Greif, A. (2000) The fundamental problem of exchange: a research agenda in historical institutional analysis. *European Review of Economic History*, 4(3), 251–284.
- Greif, A. (2006) *Institutions and the path to the modern economy: lessons from medieval trade*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Haycock, J. en S. Richmond (2015) *Bye bye banks?: how retail banks are being displaced, diminished and disintermediated by tech startups – and what they can do to survive*. Norwich: Wunderkammer Press.
- Jong, M. de, A. Ottow en R. Stil (2012) Marktwerking en innovatie in de telecomsector. *ESB*, 97(4643), 530–533.
- KPMG (2016) *The pulse of fintech, Q1 2016, global analysis of fintech venture funding, 25 mei*. KPMG/CB insights.
- Levine, J. (2008) *Credit where it is due: a social history of consumer credit in America*. PhD dissertatie.
- Maatschappelijk Overleg Betalingsverkeer (2010) *Inzicht in de wereld van creditcards*.
- McMillan, J. (2014) *The end of banking: money, credit, and the digital revolution*. Wallisellen: Zero/One Economics.
- Mooij, J. en T. Dongelmans (2004) *Mogen wij even afrekenen?* Amsterdam: Boom.
- North, D. (1987) Institutions, transaction costs and economic growth. *Economic Inquiry*, 25(3), 419–428.
- PSR (2015) *A new regulatory framework for payment systems in the UK*.
- PwC (2016a) *Trendrapport over fintech en nieuwe technologieën*. Juli. In opdracht van de NVB.
- PwC (2016b) *Blurred lines: how fintech is shaping financial services*. Global FinTech Report.
- Schmiedel, H., G. Kostova en W. Ruttenberg (2012) The social and private costs of retail payment instruments: a European perspective. *ECB Occasional Paper*, 137.
- Snoei, J., R. Hoevenagel, J. Wils en K. Brammer (2015) *Kosten van het toonbank-betalingsverkeer in 2014*. Panteia onderzoeksrapport 1 juli 2015.
- Stellinga, B. (2016) Het financiële-sectorbeleid is na de crisis niet wezenlijk anders. *ESB*, 101(4728), 154–157.
- Thuiswinkel (2015) *Meer dan 100 miljoen online aankopen in de eerste drie kwartalen van 2015*. Thuiswinkel, persbericht 7 december 2015.
- Thefintechblog.com (2016) *Biggest fintech infographic (ever)*.

UIT DE OUDE ESB-DOOS**MODERN BETALINGSVERKEER EN HET CHARTALE GELD**

Het uiteindelijke succes van de chipkaart zal sterk afhangen van de mate van acceptatie door het publiek, waarbij onder meer gebruiksgemak, kosten (inclusief het eventueel vergoeden van rente op de chipkaarttegoeden), de regeling bij verlies ervan, het maximaal toegestane saldo, de oplaadmogelijkheden, de mogelijkheden tot inzicht in het saldo en niet in de laatste plaats de mate van verspreiding een rol spelen. De chartale circulatie zal de komende jaren vooral onder invloed staan van het elektronisch betalen, met name van het reeds sterk in populariteit gegroeide pinnen en 'chikken' met de chipkaart, die binnenkort landelijk wordt geïntroduceerd. Later zullen daar mogelijk nog andere elektronische betaalvormen bijkomen, zoals het betalen op Internet waarvoor onder meer een gezamenlijke proef van Interpay en teleconcern KPN op stapel staat.

W.C. Boeschoten (1996) *Modern betalingsverkeer en het chartale geld*. *ESB*, 81(4046), 162.